

K = число одиниць аналізу, що фіксують дану категорію/ загальне число одиниць аналізу

З часом цей метод знайшов своє застосування й у поведінковій географії. Оскільки всі події, що передаються через ЗМІ, відбуваються в межах географічного середовища, то разом з основним знанням до споживача доходять і знання про географічний простір, в межах якого відбувається те чи інше явище – при цьому формується ірреальність, яка визначає ступінь стійкості до впливу різних варіантів експансійного впливу. Формування «іміджу» регіону залежить від частоти публікацій про регіон та тематичної структури цих публікацій. В свою чергу частота публікацій залежить від близькості джерела інформації до її споживача та від сили інформаційного сигналу, тобто значущості подій для споживача інформації. Інформація, що її передають через ЗМІ, не тільки формує образ (імідж) окремого регіону, але й перетворює його у відповідності з власними інтересами.

Поведінкова географія підняла значення ролі окремого індивіда в галузі науки, де яскраво проявлялись ознаки зведення ролі його поведінки до простого наслідування заданій схемі просторової організації. По-друге, її поява призвела до якісної переоцінки методів аналізу взаємостосунків людини і навколишнього середовища. Методи, що в ній використовуються складають широкий спектр : від точних кількісних до методів критичного аналізу мистецтва, літератури і поезії. Але дослідження супроводжуються браком послідовності і узгодженості їх між собою та браком синтезу результатів емпіричних досліджень, низьким рівнем внутрішніх взаємозв'язків, а також суперечливою термінологією.

Не дивлячись на це, актуальність таких досліджень стає все більш вагомим, отже й пошук методології залишатиметься серед пріоритетів всіх нових наукових праць.

1.Голд Дж. Психология и география. Основы поведенческой географии. М -1990. 2.Гродзинський М.Д, Савицька О.В. Естетика ландшафту: Навч.посібник. К – 2005. 3.Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до соціальної географії: Навч.посібник. К – 2000.4.Преображенский В.С., Веденин Ю.А. Уроки развития теории рекреационной географии. М.-1988. 5. Солсо Роберт. Когнитивная психология / Н.Ю. Споміор (пер.). — СПб, 2002.6.Stuart C. Aitken, Gill Valentine Approaches to Human Geography. –London, 2006. 7.Downs R. M., Stea D. Image and environment. - London, 1973.8. R. M. Kitchin. Cognitive maps: What are they and why study them? Journal of Environmental Psychology, 14:1 - 19, 1994.

УДК 911.3

Сировець С.Ю., асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проаналізовано основні положення формування рекреаційно-туристичної діяльності. Досліджено завдання та основні складові рекреаційно-туристичної діяльності. Сформульовані напрямки розвитку рекреаційно-туристичної діяльності відповідно до вимог сталого розвитку туризму.

Basic positions of forming of recreation and tourism activity were analysed in Ukraine. Strategic tasks and basic constituents of recreation and tourism activity were explored. The strategic directions of development of recreation and tourism activity according to the requirements of sustainable development of tourism were formulated.

Постановка проблеми. Ключова методологічна проблема рекреаційно-географічних досліджень полягає в необхідності певного структурування рекреаційно-туристичної діяльності, її систематики і класифікації за функціональними видами і просторовими масштабами. Особливого значення набуває органічний зв'язок з властивостями географічного середовища, територіальна диференціація, комплексний характер організації туристичної діяльності.

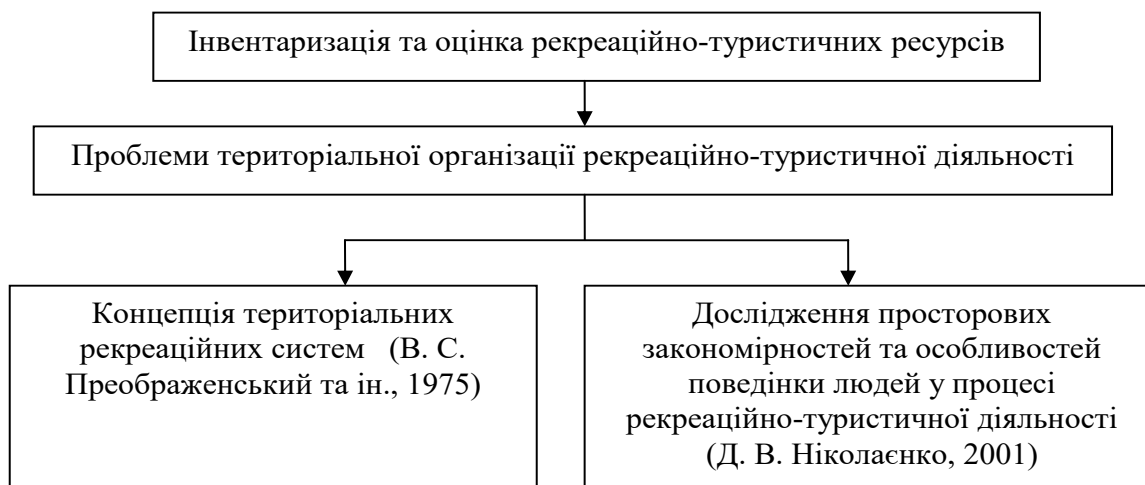
Наукові джерела та публікації. Дослідження рекреаційно-туристичної діяльності закладені працями відомих вчених, які займалися даною проблематикою: Я. Олійник, А. Степаненко, О. Топчієв, О. Любіцева, І.В.Зорін, Н.Крачило, О. Бейдик, В. Кіптенко та ін.

Ступінь вивченості. Значний внесок в дослідження рекреаційно-туристичної діяльності, який є однією з актуальних проблем в сучасній рекреаційній географії, зробили вітчизняні та зарубіжні науковці. Водночас важливими залишаються теоретичні аспекти формування рекреаційно-туристичної діяльності.

Мета статті полягає в формулюванні суспільно-географічного аспекту до рекреаційно-туристичної діяльності.

Актуальність дослідження. Ключова методологічна проблема рекреаційно-географічних досліджень полягає в необхідності певного структурування рекреаційно-туристичної діяльності, її систематики і класифікації за функціональними видами і просторовими масштабами.

Основний виклад матеріалу. Рекреаційно-туристична діяльність є важливим напрямком в суспільно-географічних дослідженнях, що перебуває у стадії становлення та швидкого розвитку див. рис. 1

Рис. 1. Рекреаційно-туристичні дослідження

В процесі її реалізації відбувається взаємодія різноякісних матеріально-речовинних та ідеальних об'єктів і явищ природничого, соціального,

економічного змісту. Особливого значення набуває органічний зв'язок з властивостями географічного середовища, територіальна диференціація, комплексний характер організації рекреаційно-туристичної діяльності. Реалізація та розвиток рекреаційно-туристичної діяльності з одного боку залежать від рівня розвитку суспільства, способу виробництва матеріальних благ, напрямку та результатів науково-технічного прогресу, а з іншого - зумовлюються сукупністю суспільно необхідних функцій. Окремі дослідники говорять про рекреаційну і туристичну діяльність або ж про рекреаційно-туристичну чи туристично-рекреаційну діяльність.(1-5)

Рекреаційно-туристична діяльність потребує збалансованого розвитку території та відповідного розвитку інфраструктури, сфери послуг. Особливого значення набуває органічний зв'язок з властивостями географічного середовища, територіальна диференціація, комплексний характер організації туристичної діяльності.

Рекреаційно-туристична діяльність поєднує різноманітні види відпочинку і значну сукупність допоміжних і обслуговуючих видів діяльності, які разом називають рекреаційним (туристичним) господарством або рекреаційним комплексом. Рекреаційне господарство являє собою типовий міжгалузевий комплекс (рис. 2).

Рис. 2. Функціональна структура рекреаційно-туристичної діяльності

Рекреаційний комплекс (РК) – це сукупність галузей і видів економічної діяльності, які забезпечують рекреаційними послугами населення країни, регіону, міста та створюють необхідні передумови для нормального функціонування рекреаційно-туристичного господарства. Звичайно, рекреаційний комплекс забезпечує функціонування рекреаційних циклів тижневої, місячної, сезонної тривалості, але в окремих випадках (місто, промисловий вузол, промисловий район) необхідно акцентувати і проблеми організації короткочасного відпочинку – тижневого і добового. Первинні ланки рекреаційної діяльності представлені елементарними операціями, які в сукупності складають рекреаційне обслуговування. Будь-який вид рекреаційного обслуговування (екскурсія, лікувальна прогулянка, прийняття ванни, морські купання та ін.) обов'язково доповнюється супутніми видами загального обслуговування (розваги та ін.).

Поєднання певного виду рекреаційно-туристичного обслуговування та комплексу супутніх загальних послуг є рекреаційно-туристичним циклом.

Рекреаційний заклад може обмежуватись одним циклом. Але в багатьох випадках рекреаційні підприємства надають рекреантам певний набір рекреаційних послуг – лікування, оздоровлення, розважальні програми, екскурсії та ін. Рекреаційні заклади з однаковими кластерами рекреаційних послуг мають однотипову спеціалізацію і займаються однаковими видами рекреаційної діяльності. Функціонально вони агрегуються у спеціалізовані рекреаційні підкомплекси: курортно-оздоровчий; пізнавально-діловий; спортивний; екологічний; релігійний; розважальний та ін. Спеціалізовані підкомплекси у сукупності формують єдиний міжгалузевий рекреаційний комплекс. Рекреаційні підкомплекси і кластери (види рекреаційної діяльності) згруповані за чотирма рівнями територіальної організації рекреаційної діяльності – локальним, регіональним, національним, міжнародним.

Рекреаційно-туристична діяльність передбачає активізацію людського фактора. В ній беруть участь індивідуальні особи, трудові колективи, туристичні секції і клуби, профспілкові, молодіжні і неформальні організації, заклади, об'єднання і окремі підприємства. В сучасних суспільних умовах важливу роль в розвитку туризму відіграють спільна участь у виробничо-обслуговуючій діяльності і співробітництво організацій, асоціацій і союзів міжгалузевого і галузевого, соціального і економічного, державного і недержавного характеру. (6, с. 562-567)

Ефективність та практична значимість дослідження територіального розвитку рекреаційно-туристичної діяльності визначається об'єктивністю, достовірністю оцінки факторів, що впливають на зміст, структуру та особливості вияву функцій територіальної організації рекреаційно-туристської діяльності. На формування і розвиток територіальної організації рекреаційно-туристської діяльності впливає велика різноманітність факторів, які відрізняються між собою за напрямом силою, характером дії. Специфіка їх сукупного впливу в тому що, територіально та функціонально накладаючись (перекриваючи один одного), вони можуть підсилювати або послаблювати

певні властивості (функції) системи, характер та інтенсивність процесів диференціації інтеграції її елементів.

Отже, дослідження рекреаційно-туристичної діяльності та її територіальної організації повинно ґрунтуватися на концепції ТРС як теоретичної моделі функціонування та спиратися теоретико-методологічну базу суспільної географії.

1.Бабарицька В.К., Любіцева О.О. Організація туризму. Навчальний посібник. Частина 1. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 1998. 82 с. 2. Зорин И.В. Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма: Справочник.- М.: Финансы и статистика. 2004.- 368 с. С.158 3. Крачило Н.П. География туризма. – К.: Вища шк. Головное узд-во, 1987. – 208 с. 4.Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теоретичні основи туризмології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 316с. 5.Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження:методологія, методи, методика: Навчальний посібник.- Одеса: Астропринт, 2005.- 632 с.

УДК 504.001.06.25(477)

О.О.Бейдик, д. геогр. н., професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЕКОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ В РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ РЕКРЕАЦІЇ

Висвітлено вплив екологічних чинників на розвиток і структуру регіональної рекреації. Наведена класифікація чинників, які формують екологічну картину території. За характером їх сумарного впливу на формування регіональних рекреаційних комплексів виділено 7 регіонів України, по яких наведені дані про потенційно-небезпечні об'єкти.

The influence of ecological factors upon the progress and structure of recreation in the regions of Ukraine is observed. The classification of factors of the formation of ecological conditions upon the territory is introduced. According to the character of their aggregate influence upon the formation of recreative system seven regions of Ukraine are introduced, on which data about potentially dangerous objects is introduced.

Стан питання та актуальність дослідження. У зв'язку з рядом природних та техногенних катаклізмів, які проявилися на території України останнім часом, екологічній проблематиці приділяється значна увага. Цьому питанню присвячений ряд публікацій ландшафтно-екологічного, еколого-економічного, еколого-картографічного спрямування [1–9]. Найбільш ґрунтовно екологічний стан території України розглянуто в [1, 7]. Слід зазначити, що екологічний блок [7] («Екологічний стан природного середовища») містить 76 карт, які віддзеркалюють екологічний стан компонентів природи, антропогенний вплив на природне середовище та інші аспекти.

Мета роботи – виявити вплив екологічних чинників на розвиток і структуру регіональної рекреації.

Виклад основного матеріалу. Чинники, які формують екологічну картину території, умовно розділяються на природні, економічні (техногенні), соціальні. Їх прояв може бути як позитивним, так і негативним. Аналіз їх сумарного впливу на формування регіональних рекреаційних комплексів у межах 7 регіонів України [4] виявив наступне.